

Social- og indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

København, den 17. august 2015

Høringssvar vedrørende udkast til opdaterede administrative forskrifter som følge af L 530 af 29. april 2015 om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke)

Dansk Psykolog Forening takker for den tilsendte høring. Foreningens høringssvar falder i to dele. Første del omhandler de procedurer, der knytter sig til adoptioner og godkendelse af adoptanter, mens anden del omhandler undersøgelse af forældreevne som beskrevet i udkast til vejledning om frigivelse til national adoption. Nærværende høringssvar tager således ikke stilling til bekendtgørelse om retssikkerhed og administration på det sociale område, bekendtgørelse om forretningsorden for børn og unge-udvalgene og bekendtgørelse om forretningsorden for Ankestyrelsen.

Del 1

Godkendelse som adoptant – fase 1

I høringssvar vedrørende lov om ændring af adoptionsloven af 2. februar 2015, anbefalede Dansk Psykolog Forening, at der indføres en obligatorisk screening af alle ansøgere i form af samtale med en psykolog eller psykologisk testning i fase 1 af godkendelsesprocessen af adoptanter. Efter at have gennemgået udkastet til bekendtgørelse om adoption og vejledning om adoption fastholder Psykologforeningen denne anbefaling.

Jævnfør bekendtgørelsens §28 træffer adoptionssamrådet i fase 1 afgørelse om, hvorvidt undersøgelsesforløbet kan fortsætte. Dog kan statsforvaltningen selvstændigt træffe afgørelse om, at undersøgelses- og godkendelsesforløbet kan fortsætte uden at forelægge sagen for adoptionssamrådet, hvis statsforvaltningen vurderer, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle betingelser i §§ 20-22. § 22 nævner ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand som en ud af fire betingelser for at blive godkendt. Der stilles imidlertid hverken krav i bekendtgørelse om adoption eller vejledningen om, hvilke faglige kompetencer

sagsbehandlere, der behandler ansøgninger om adoption, skal besidde. Der er således risiko for, at statsforvaltningens vurdering af, hvorvidt en ansøgning skal sendes videre til adoptionsrådene, overser indikationer hos ansøger på personligheds- og udviklingsforstyrrelser, psykiske lidelser eller kognitive og eksekutive vanskeligheder, der har et sådant omfang, at det kan have betydning for ansøgers forældreevne.

Ved at indføre obligatorisk og systematisk screening undgår man denne usikkerhed, samtidig med, at adoptanter er sikret ens behandling. En screening kan have form af samtale med en psykolog eller psykologisk testning og vil belyse de psykiske aspekter af ansøgers individuelle ressourcer, der bør danne grundlag for en fagligt funderet vurdering af om det er yderst tvivlsomt, at en ansøger vil kunne godkendes som adoptant. Det er i den forbindelse vigtigt at skelne mellem screening, der vil bestå af en samtale eller test, og en psykologundersøgelse, der er en mere omfattende proces, som kun bør foretages ved indikationer på psykiske vanskeligheder. Ved at gøre screeningen obligatorisk sikrer man, at alle ansøgere uanset baggrund gennemgår samme proces frem for først langt senere i processen eller efter adoptionen er gennemført viser sig uegnet som følge af manglende psykiske ressourcer.

Det bør altid være en autoriseret psykolog, der løser vurderings- og udredningsopgaver med psykologfagligt indhold og dermed bør det altid være en psykolog, der foretager sceningen. Således har psykologer som den eneste faggruppe på området den nødvendige uddannelse inden for psykopatologi, udvikling, diagnostik og psykometri, der forudsættes for at kunne løse de ovennævnte opgaver korrekt. Derudover er psykologer i modsætning til andre faggrupper, der er ansat ved statsforvaltningen som børnesagkyndige, autoriserede. Dette giver ansøgere mulighed for at klage over psykologiske vurderinger og udredninger til Psykolognævnet, der er en selvstændig myndighed under Social- og indenrigsministeriet. Inddragelse af psykologfaglige kompetencer garanterer således både den nødvendige faglig kvalitet i det aspekt af godkendelsesprocessen, der handler om at bedømme af psykisk helbred og forældrekompetence samtidig med, at borgeren får mulighed for at klage til en uafhængig instans ud over Adoptionsnævnet, der forholder sig specifikt til, hvorvidt psykologens erklæring hviler på et tilstrækkeligt grundlag.

Adoptionssamrådenes sammensætning

Dansk Psykolog Forening bemærkede i sit høringssvar til forslag om ændring af adoptionsloven i april 2015, at der bør sidde en psykolog i adoptionssamrådene for at sikre rådets faglige kompetence og bredde. Foreningen fastholder sin anbefaling af, at bekendtgørelse om forretningsordenen for et adoptionsamråd ændres, således at en autoriseret psykolog med omfattende erfaring med vurdering af forældrekompetence, beskikkes til at sidde i rådet.

Efter nuværende lovgivning skal rådet sammensættes af en jurist, en læge og en person med social uddannelse. Dette fremgår således også af vejledning om adoption. Derved sikres de medicinske, juridiske og socialfaglige kompetencer, mens det psykologfaglige aspekt i bedste fald af underrepræsenteret og i værste fald mangler. Dette er en kritisk mangel set i lyset af adoptionssamrådets ansvar for at godkendelse af adoptanter i fase 1 og 3, herunder om der er behov for at træffe beslutning om iværksættelse af psykiatrisk, psykologisk eller anden specialundersøgelse, jf. §§ 27-28 i bekendtgørelse om adoption. Dertil kommer vurderinger af barnets helbredsforhold i situationer, hvor barnet ikke klart er inden for ansøgers godkendelse, jf. §43 stk 3.

Dansk Psykolog Forening anbefaler således, at bekendtgørelse om forretningsordenen for et adoptions-samråd ændres, således at en autoriseret psykolog med omfattende erfaring med vurdering af forældre-kompetence, beskikkes til at sidde i rådet.

Indhentning af samtykke fra børn i forbindelse med adoption

§9 i udkast til bekendtgørelse om adoption anviser, at samtykke fra børn i adoptionssager skal indhentes under personligt fremmøde i statsforvaltningen. Udkast til vejledning om adoption fastslår yderligere, at statsforvaltningen skal indhente samtykke fra børn over 12 år, mens børn under 12 år kan involveres på baggrund af en vurdering af, hvorvidt de besidder den nødvendige modenhed og er i stand til at forstå og udtale sig om den påtænkte adoption. Af bekendtgørelsens §9 stk 5 fremgår, at barnet skal vejledes om virkningerne af adoption og samtykket, herunder om loven kapitel 2 og 3.

For at sikre, at barnet bliver vejledt om både det juridiske og det emotionelle aspekt af adoptionen mener Dansk Psykolog Forening, at samtalen altid bør afholdes med deltagelse af en jurist eller socialrådgiver og en børnesagkyndig psykolog. Det er bydende nødvendigt, at de to aspekter vægtes lige højt, når barnet er sat i en så sårbar situation, og der bør derfor stilles krav i bekendtgørelsens §9 om, at begge fagligheder er repræsenteret. Dette bør ligeledes tilføjes til afsnit 6.4.1. i vejledning om adoption og vejledning om frigivelse til national adoption.

Del 2

Vurdering af forældreevne i forbindelse med adoption uden samtykke

Afsnit 11.3 i vejledning om frigivelse til national adoption omhandler undersøgelse af forældreevne i forbindelse med adoption uden samtykke i sager, hvor barnet endnu ikke er født og i sager, hvor det er kommet til verden. Undersøgelsen af forældreevne sker med hjemmel i servicelovens §50 om børnefaglige undersøgelser og gennemføres af bopælskommunen.

Af vejledningen fremgår det, at *”den børnefaglige undersøgelse skal sandsynliggøre, at der ikke er holdpunkter for, at forældrene inden for barnets opvækstperiode kan udvikle sig så meget, at forældrene vil kunne komme til at tage sig af barnet i hjemmet og varetage den daglige omsorg. I den forbindelse skal der foretages en prognosevurdering, der i sagens natur aldrig kunne være fuldstændig sikker, men vil kunne gengive det mest sandsynlige forløb.”*

Dansk Psykolog Forening har tidligere over for ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold påpeget, at der er behov for at revidere retningslinjen for udarbejdelse og anvendelse af psykologfaglige forældrekompetenceundersøgelser. Retningslinjen udgør et godt udgangspunkt for samarbejdet mellem kommunale sagsbehandlere og psykologer, der skal lave forældrekompetenceundersøgelsen som led i den børnefaglige undersøgelse. Der kan dog konstateres betydelig variation i udbyttet af dette samarbejde fra kommune til kommune, og Dansk Psykolog Forening har derfor foreslået, at de relevante parter igen sætter sig sammen og ser på retningslinjen for at sikre, at den er tidssvarende og rettet mod praksis. Det vil i den forbindelse være relevant at diskutere, hvorvidt kommuner og psykologer skal forpligtes til at anvende retningslinjen, der i dag er vejledende.

Dansk Psykolog Forening bider derfor mærke i, at det af vejledning om frigivelse til national adoption fremgår, at Socialstyrelsen i nærmeste fremtid udgiver materiale om forældrekompetenceundersøgelser i de mest komplekse sager. Foreningen ser frem til at læse materialet og deler holdningen om, at der skal foreligge klare og specifikke retningslinjer på et så vigtigt område. Dog undrer det foreningen, at man i stedet for at opdatere den eksisterende vejledning har besluttet at producere nyt materiale, som fagfolk i de kommunale forvaltninger, der er i forvejen skal overskue et stadig stigende antal retningslinjer og best practices, skal sætte sig ind i.

Foreningen anbefaler derfor, at Social- og indenrigsministeriet i nærmeste fremtid samler de relevante parter til en drøftelse af, hvordan retningslinjen for udarbejdelse og anvendelse af psykologfaglige forældrekompetenceundersøgelser kan revideres, så den forholder sig til alle relevante aspekter af en forældrekompetenceundersøgelse og således bliver den gældende vejledning på området. Ét samlet dokument vil skabe klarere rammer og bedre arbejdsvilkår for de kommunalt ansatte fagfolk, der er involveret i sager om adoption uden samtykke. Samtidig vil det skabe øget gennemsigtighed for borgere, der er involveret i en børnefaglig undersøgelse og dermed allerede befinder sig i en sårbar situation, at der ikke er flere bestemmelser og vejledninger at orientere sig i end højst nødvendigt.

Med venlig hilsen

Eva Secher Mathiasen

Formand, Dansk Psykolog Forening

